

Довгань Максим Вікторович

студент гр. ФПФм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

Науковий керівник: к. е. н., доцент Савчук С. В.

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Місцеві бюджети, з одного боку, є складовою частиною бюджетної системи держави, а з іншого – складовою місцевих фінансів і відображають певну систему економічних відносин. Відповідно дані економічні відносини виникають у двох площинах: у процесі формування доходів різних рівнів місцевих бюджетів та при їхньому використанні як цільових фондів грошових коштів місцевих органів самоврядування. Незважаючи на значні відмінності між доходами і видатками місцевих бюджетів, характерним для цих двох напрямів є те, що вони являються носіями розподільних відносин та мають однакове призначення – найповніше задовольняти потреби регіону. У процесі розподілу вартості ВВП шляхом формування та використання місцевих бюджетів грошові відносини виникають між бюджетами середньої ланки та вищими бюджетами, підприємствами комунальної форми власності, закладами культурної сфери та населенням регіону. Тобто особливістю місцевих бюджетів є те, що вони відображають певну чітко обмежену частину грошових відносин, які функціонують на окремій території.

Видатки місцевих бюджетів пов'язані з інтересами широкого кола населення і впливають на соціальні процеси в країні, тобто, на рівень добробуту населення, освіченості, на забезпечення медичними послугами, послугами у сфері культури та спорту, соціального захисту у випадках непередбачуваних обставин [1]. У сучасних умовах соціально-культурні пріоритети у витрачаннях бюджетних коштів виступають першочерговими напрямами реалізації бюджетної політики на місцевому рівні [2].

Враховуючи роль видатків місцевих бюджетів у забезпеченні сталого розвитку території їх переважно поділяють на такі три групи:

1) видатки на економічну діяльність (розвиток житлово-комунального господарства, будівництва, сільського, лісового та рибного господарства, транспорту та інших послуг пов'язаних з економічною діяльністю);

2) видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення (надання соціальних пільг та допомог окремим верствам населення, інші соціальні заходи);

3) видатки на фінансування соціальної сфери (забезпечення функціонування закладів культури і мистецтва, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту).

Аналіз видатків місцевих бюджетів різних рівнів дає можливість дослідити рівень використання бюджетних ресурсів, відповідності потребам регіонів, що виступає необхідною умовою сприяння їх розвитку.

Видатки на фінансування соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура і мистецтво, фізична культура і спорт) займають найбільшу частку у

видатках, що є характерним загальним для місцевих бюджетів України. Найбільш фінансованою галуззю залишається галузь освіти, більшість бюджетів виділяють понад 50% від загального обсягу видатків на соціальну сферу. Заходи з реформування проводяться у галузі охорони здоров'я, що повинно поліпшити якість та умови надання медичних послуг. Активна діяльність проводиться в системі культурного та фізичного виховання.

Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення становлять вагомий частку у загальному обсязі видатків місцевих бюджетів. Більше 30% видатків бюджетів спрямовані на покращення добробуту громадян шляхом надання соціальної допомоги. Значна частина видатків цієї групи припадає на виплату допомоги на дітей, інвалідам та малозабезпеченим сім'ям. Видатки на економічну діяльність становлять мізерну частину видатків бюджетів (більше 2%) [3].

Ситуація, що склалася в Україні, зумовлює необхідність жорсткої економії бюджетних коштів. Видатки місцевих бюджетів повинні відповідати пріоритетам сталого розвитку територій та можливостям держави акумулювати відповідні дохідні джерела. Для забезпечення сталого розвитку території доцільним постає оптимізація видатків місцевих бюджетів шляхом:

- формування бюджету з урахуванням пріоритетних напрямків фінансування, тобто розроблення чітких програм для їх розвитку територій;
- здійснення оцінки результативності виконання таких програм;
- щоквартального звітування виконання програм для швидкого реагування на зміну показників;
- посилення відповідальності виконавців за якість надання послуг та їх обсяг;
- проведення громадських слухань та активного залучення населення до бюджетного процесу.

Тому в умовах економії бюджетних коштів для посилення ролі місцевих бюджетів у забезпеченні сталого розвитку регіонів насамперед необхідним є:

- вдосконалення механізму надання соціальних пільг шляхом впровадження адресного підходу до різних категорій громадян;
- подальше впровадження системи «єдиного вікна» при здійсненні різних видів виплат соціальної допомоги та наданні соціальних пільг населенню;
- ліквідація окремих пільг шляхом реорганізації пільг та обмеження певного контингенту отримувачів;
- сприяння розвитку добровільного медичного страхування для залучення додаткових джерел фінансування охорони здоров'я;
- здійснення поступового переходу з бюджетного фінансування закладів культури до її самофінансування та впровадження комерційного розрахунку.

Список використаних джерел:

1. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 608 с.

2. Письменний В. В. Місцеві фінанси: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 200 с.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.